

**SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ-
HIVATAL ÉS NYOMDA**
Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop, (Brassai-utca) 10.
Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558
A kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

der Zionistischen Organisation
Berlin
her strasse 8.

ARAK:
Romániában
Egész évre — 850
Félévre — 700
Negyedévre —
Egy hónapra —
Egy szám ar-
varon és vidé-
Bukarestben
Csehszlovákiá.
Egy hónapra —
Egy szám — 1

1924 augusztus 12 Kedd

Cluj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 180. szám

5684. Ab 12

A kampóskeresztesek világkongresszusa elé

(s. l.) Álmódzása készítő, csöndes salz-
burgi utcák csendjét borgőzts gondolatoktól
berugott fenegyerekek lármája verte fel né-
hány napnak előtte. Nem vidám kirándulók,
nem csapászi vendégek hejehujája tombolt
fel az antik ausztriai városka sikátorában, ahol
egykoron a vidám életöröm, a kedélyes német
sziv halhatatlan zenésze: Mozart rózsa a ki-
fakult köveket, hogy a romantikus este hold-
fényéből öröksépséggé dallamokat fekasszon.
Még csak nem is államférfiak gyülekezete tette
hangossá szokványos purparlékkal a salzburgi
utóak csendjét. Sokkal legényebb és sokkal el-
bizakodottabb urak hargossága ijesztette fe-
hére a történelmi idők hajnalodó ábrázatát
Salzburg város falai között. A német kampós-
keresztesek kongresszusa gyűlt össze itt, hogy
hangos szavakkal és rettenetes határozatokkal
ijessze meg Európa minden becsületes szá-
ndéku emberét, gettók vakán és diszkrét pa-
loták pamlagán heverésző zsidóit. Rettenetes
határozatokat hoztak ezek az urak. Nem többet
és nem kevesebbet akarnak, mint megvalósí-
tani újra a gettó korszakát és a szégyen, a
piszok, a végtelen nyomoruság lejtőjére taszi-
tani egy népfajt, mely az általuk nem sokra
tartott isten kegyelméből vagy különös sze-
szélyéből zsidónak nevezetik e földi téreken.

Ha nem félnénk az összehasonlítás ódiumá-
tól, ebben az urakban a napot megállító Jó-
zsuáknak egész garnadáját kellene tisztelni
mert hiszen ezek az urak nem kevesebbre vál-
lalkoztak mint arra, hogy a piszkos fallegel-
től fészülő huszadik század történelmének egén
megállítsák a London felől felsugárzó napot.
Van a tragédiának olyan foka is, amely már
komikumba csap át. Az európai tragédiának,
mely tíz év óta játszatja velünk véres és ké-
gyetlen felvonásait, a kampóskeresztes urak
kétségtelenül első gonoszul komikus szereplői.
A londoni konferenciával lezárult Európa vé-
res epikai korszakának utolsó fejezete és az
európai világ két fővárosában: Londonban és
Párisban milliók ajkáról zug fel a békét töm-
jenezők dicsérete. Csak természetes, hogy azok
az elemek, melyeknek egyetlen egészséges idea,
a tudásnak és emberi szolidaritásnak egyetlen
sugara sem villant meg soha agyában; a mun-
kátlanlás e hangos elvarázsai, a gyűlöletnek
minden időkben olcsó bélyeges serege — ezt a
békét gyűlölettel, a kisemmizettség érzéséből
fakadó habzó dühvel fogadja. A kampóskeresztes
urak nyilván megelégték Macdonald és Herriot
dicsőségét és arra gondoltak, hátha egy salzburgi
konferenciával kellően sikertül ellensúlyozni a
londoni konferencia eredményeit. Taktikai fo-
gásnak mindenesetre igen tiszteletreméltó volt
a salzburgi kampóskeresztes konferencia össze-
hívása. A gonoszúgnak nagyon nagy a hatalma
a földön: nem lehessen tudni, hogy Nyugat-
európa felvilágosodott, humanista érzésektől át-
itatott gondolkodói, államférfiai és népömegei
nem ijednek-e meg egy ilyen kis salzburgi ki-
ruccanástól? Néha a bot is elstül, miért ne sü-
lhetne el a gonoszúgnak néhány rakétája is
ugy, hogy nyomában tüzvész keletkezzen? Bi-
zonyos, hogy Kelet Európa műveletlen néptö-
megei között nagyobb sikerrel kísérletezhetné-
nek a kampóskeresztes urak, mert hiszen min-
den kampóskeresztes mozgalom egyedüli jó
talaja a tudatlanság és az állati ösztönökre való
spekulálás. Régi, de jó közhely ez, amelynek
értékéből az sem von le semmit, hogy Salz-
burg jóval közelebb esik Nyugateurópához,
mint például Ukrajna. Hála istennek, a nyu-
gateurópai civilizációt sikertül a „destruktív“
zsidó szellemnek az igazság, az emberiség,
sőt a keresztény világfelfogás eszméivel annyira
inficiálnis, hogy Salzburg „szellemi“ ördögsu-
garai aligha fogják tudni felrobbantani a sze-

retetre, haladásra megértésre épült gondolatok
arzenáljait.

Bármennyire fáj nekünk, hogy a salzburgi
kampóskeresztesek ismét a gettó borzalmi
közé akarják hurcolni Európa zsidó tömegeit,
hogy újra fel akarják gyújtani az inkvizíció
máglyafűzét: mi ezáltal kegytelenek vagyunk
könyveink többségét Hitler urak, a levitézlett
kampósvitéz tragédiájának fentartani. Nem
hiába mondotta a görög bölcs, hogy egyazon
folyóba nem léphetsz be kétszer, mert a dol-
gok örökké folynak és változnak körülöttünk.
Hitler ur ime megérkezett utolsó állomásra
és az egész világ kacagására megérte, hogy
kampóskeresztes elvarázsai már őt is zsidó-
barátnak tüntetik fel. Ha a kampóskeresztesek
nem állanak eleve hadilábban a logikával, ak-
kor beláthatnák, hogy Hitler ur páfordulása
csak a történelmi szükségszerűség egyik jelen-
sége, mely minden emberi törvénynél és min-
denirott malasztál pontosabban bünteti az ellene
vétközöket. Szentül meg vagyunk győződve,
hogy Hitler ur páfordulásának egyetlen oka arra
a kampóskeresztesek körében szokatlan jelenségre
vezethető vissza, hogy az Ur ezt a tragikus
sorsu mesterlegényt megáldotta az értelemnek
egy halvány sugarával. Hitler ur fogságában
— horribile dictu — bizonyára a keletének
jobbán forgatta a könyveket és megbizonyoso-
dott arról, hogy a fajtákat és népeket soha
sem külső eszközök, soha sem vesztett csaták
sodorták le az élők szinpadára, hanem csupán
saját bűneik.

A fajok cikruszában minden nép csak abban
a szerepkörben élheti ki talentumát, amelyre
eleve rendeltetve volt. Felgyújthatjuk az erdőt,

Sajtóoffenzíva az angol-orosz szerződés miatt

**A nagytőke megfenyegeti Macdonaldot. „Az egyezmény sérti
az angol presztízt“**

(London, augusztus 11. Az Uj Kelet tudósítói-
jától.) Az angol-orosz szerződést, a Reuter-ügynök-
ség jelentése szerint, szombat este hat órakor alá-
írták. Az aláírók angol részről Macdonald és Pon-
sombly, orosz részről Rakovszky, Joffe, Scheinemann,
Raosenko és Tonczky voltak.

Az angol-orosz megégyezés City körökben rend-
kívül elégedetlenséget okozott és Macdonald ellen
élénk támadások kuforrása lett. A „Times“ szemé-
reti Macdonaldnak, hogy az egyezményrel súlyosan
megsértette az angol presztízt, hogy adott szavát

nem tartotta be. Amikor ugyanis kormányra lépett,
megígérte, hogy minden döntő fontosságú külügyi
kérdésben csakis olyan irányban fog határozni,
amely a három angol párt felfogásával egyezik.
Az idézett újság különösen kifogásolja a gazdasági
térén elkövetett hibákat.

London előkelő körében arról beszélnek, hogy
az angol-orosz szerződés aláírása hatással lesz a
londoni konferenciára, amennyiben nemcsak az an-
gol bankárok, hanem a franciák is vissza fognak
vonulni a német kölcsön jegyzésétől.

A munkaügyi miniszter a baleset- és nyugdíjárú- lékok azonnali felemelése mellett döntött

Enescu vezérigazgató álláspontja érvényesült

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 11. Az Uj Kelet
tudósítójától.) Az Uj Kelet részletesen beszámolt
azokról a legutóbb Bukarestben megtartott tár-
gyalásokról, melyeknek folyamán az UGIR
képviselője azt a javaslatot tette, hogy a Casa
Centrala — a munkásbiztosítás autonómiájával
kapcsolatban — halassza el mindaddig a bal-
eset- és nyugdíjárulékok felemelését, míg a
Casa Centrala vezérigazgatósága az autonóm
tanács elé nem terjeszti az egyes kerületi pénz-
tárak és a bukaresti központ elszámolását az
1918 óta befolyt illetékek mikénti felhasználá-
sáról. Megirtuk azt is, hogy ebben a kérdé-
ben teljesen ellentétes álláspont alakult ki
Enescu vezérigazgató és az UGIR képviselője
között, mely ellentét csaknem odáig vezetett,
hogy az UGIR képviselője lemondott az auto-
nóm tanácsban való részvételéről. Később azon-
ban úgy alakult a helyzet, hogy az UGIR

képviselője lemondását felfüggesztette addig,
míg a felterjesztett iratok alapján maga a mun-
kaügyi miniszter nem hoz döntést ebben a
kérdésben.

Mint beavatott bukaresti forrásból értesül-
tünk, a munkaügyi miniszter a Casa Centrala
vezérigazgatójának, Enescunak álláspontját fo-
gadta el ebben a kérdésben és úgy döntött,
hogy az elszámolások megtörténte előtt is már
legalább tizszeresét kell kiutalni az eddigi nyug-
díj és balesetbiztosítási illetékeknek. Megállapí-
tható tehát, hogy a miniszter döntése teljesen
mellőzi az UGIR álláspontját, még pedig a
munkásság javára.

Az UGIR képviselőjének lemondása a mi-
niszteri határozat ellenére is egyelőre függőben
marad, mert a lemondás esetleg még kedvezőt-
lenebbé tenné az UGIR álláspontjának érvé-
nyesülését az autonóm tanácsban.

Nem kötelező az üvegcégtábla

Munteanu rendőrigazgató megcáfolja az elterjedt híreszteléseket

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány nap óta, amióta az új cég-táblarendelet életbelépett, az a hír kelt szárnyra Kolozsvár kereskedői között, hogy a nagyobb üzletek tulajdonosaival nyilatkozatot írtak alá, amelyben kötelezik magukat, hogy üzletüket üvegcégtáblával fogják ellátni. A hír szerint egyes kereskedők, akik a nyilatkozatot aláírták, de még nem függesztették ki az üvegcégtáblát, szigorú utasítást kaptak, hogy ígéretüknek néhány nap alatt tegyenek eleget, mert ellenkező esetben, súlyos büntetésben részesülnek.

A hír érthető feltűnést keltett Kolozsvár kereskedői társadalmában, mert a kereskedők maguk sem tudták, hogy a sok románnyelvű nyilatkozat között, amiket átoltvasás nélkül írtak alá, nem volt-e az üvegcégtábláról szóló kötelezővény is. Az Uj Kelet munkatársa ma délelőtt felkereste Munteanu rendőrigazgatót, aki kijelentette, hogy az elterjedt hírek öszövé is eljutottak, de tudomása szerint olyan irányú akció, hogy Kolozsvár városát üvegcégtáblákkal lássák el, sem hivatalosan, sem félhivatalosan nem történt. A rendőrség csupán abban az irányban tett lépéseket, hogy a helyes román nyelvnek meg nem felelő feliratokat és a részben lefestett, illetve leragasztott cégtáblákat újra festessék át, vagy újakkal cseréljék ki. Amennyiben mégis előfordulna, hogy valamelyik kereskedő ilyen irányú felhívást kap, úgy

az nem lesz egyéb közönséges zsarolási kísérletnél, ahol csak eszköznek használják fel a hatóság nevét

és ebben az esetben a kereskedők tegyék meg a szükséges lépéseket.

Az ügyel kapcsolatban egyik magasabb rangú tisztviselőhöz is kérdést intéztünk, aki kijelentette, hogy szerinte az elterjedt hírek tévedésen alapulnak. A tévedés onnan származik, hogy a múlt év december havában történt zavargások alkalmával nagyon sok kereskedő üvegcégtábláját betörték. A zavargások után bizottságok járták végig a károsult üzleteket a kár felbecsülése végett és arról is szó volt, hogy az okozott károkat esetleg az állam meg fogja téríteni. A kereskedők

nyilatkozatot írtak alá, hogy a betört cégfeliratokat újakkal cserélik fel.

Természetesen arról nem volt szó, hogy csakis üvegcégtáblát tehetnek ki. Viszont a károkat se nagyon térítették meg. Épp ezért voltak olyan kereskedők is, akik betört cégtáblájukat a mai napig sem cserélték fel újakkal. A mostani cégtáblareviziónál ebben az irányban kaptak felszólítást.

Zsidók menedékhelyén

Irta Semjon Juskievits

(Folytatás és vége.)

Magyarországból idevetődött zsidó emberrel is találkoztam a menhelyen.

— Én, kérem szépen — ötszörösen udvarias volt minden mondatában, talán a franciáktól tanulta, de lehet, hogy a lovagias magyaroktól — a magyar bolsevikiek elől menekültem Párisba. Hatalmas posztóüzletem volt, a bitangok lerekvirálták, elkobozták, az árut elosztották. Sejtelve sincs uram, kérem szépen, micsoda rémuralom volt abban az országban!

— Miért hogy éppen ide szökött elöltek? Közelebbi országban nem volt biztonságban?

— Ennek hosszu sora van, instálom szépen. Nem lehet azt egy szuszra ott emondani. Az ember megy neki a világnak és megy és itt nem találja a helyét és ott kísérletezik és nem tudja, hol állapodik meg.

Egy idősebb nő törte át magát az embergyűrűn, mely körülvesz.

— Ha az ur újságba való híreket gyűjt, írja meg, hogy ezen az átkos helyen egy bluzomat lopták el. Alig háromszor mostam ki a bluzt, amit keserves tíz frankért vásároltam. Ön talán megérti, hogy ez mit jelent nekem, szegény asszonynak. Irja ki kérem, de feltűnő betűkkel, hogy a tolvaj, akárhol is bujkál, szegyelje magát.

Nagy indulatoskodva közben fölnyílt gondosan összehuzott piros köpenye és láttam, hogy valóban nincs bluz.

Görnyedt, vén anyóka kezemnél fogva kivisz a környezetből egy sarokba. Itt egy huszonkét-huszonnégy éves leány ül maga elé bámészkodva, mellette egy éltesebb asszony és

Litvániai zsidó kivándorlók között

Ahol minden zsidó cionista. Meg lehet szüntetni az antiszemitizmust, ha a kormány is akarja. Hatvan család utja Palesztina felé

(Brasov-Brassó, augusztus 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A reggeli szürkületben lassan gördül be a nagyváradai személyvonat. A hosszú kocsisor végén két vagon ajtaján, ragasztott cédulán jelzés: „Reservat de Transport”. Egyik ablakból munkáskülső fiatalember élénk érdeklődéssel szemléli a nyüzsgő pályaudvart. Megszólítottam:

— Honnan jönnek?

— Litvániából, Kovnó környékéről. Palesztinába megyünk.

Jiddisül beszélgetünk és amikor közlöm vele, hogy bővebb felvilágosítást szeretnék a kivándorlók felől, készségesen hív, menjek be a kocsiába. Bant, pokrócokból és igazi leleményességgel készített függőágyakban és a padokon emberek alszanak. A podgyasztartókra hatalmas kosarak és batyuk vannak egymáshoz erősítve. Korosabb ember jön elém. Miután közlöm vele, hogy cionista lap tudósítója vagyok és a litvániai zsidók helyzete felől szeretnék érdeklődni, udvariasan beljebb invitál és bemutatkozik.

Chajem Gorkizer kereskedő vagyok, a transzport vezetője... Magam is kivándorló, — teszi hozzá mosolyogva és aztán beszélni kezd.

Megszűnt az antiszemitizmus

— A zsidók helyzete az új litván köztársaságban lényegesen jobb, mint Oroszország idejében. A régi paraszttípusok Lettországból már kezdenek eltűnni. A demokrácia mindinkább tért hódít és a kormány sok mindenben hozzájárult ahhoz, hogy a régi uralom alatt az emberekbe plántált antiszemitizmus megszűnjön. És ez a legteljesebb mértékben sikerült is.

— Hát akkor mi indította Önöket a kivándorlásra? — vetettem közbe a kérdést.

Az ősi föld szeretete

— Az ősi föld szeretete, de hozzájárultak gazdasági okok is. Az országnak alig két és negyvenmillió lakosa van, ezek is szétszórótan élnek, mezőgazdasággal és főleg állattenyésztéssel foglalkoznak. Kereskedelem alig van, mert a litván földműves életszükséglete minimális, számottevő város pedig egyedül Kovnó, melynek mintegy százezer lakosa van és az ország fővárosa. Itt hatvan családdal összesen száztízzen vagyunk, de már több csoport vándorolt ki előttünk.

— Pénzügyminiszterük szökése milyen hatással volt pénzüik belértékére?

— Érdekes, hogy erről először mi is csak a külföldi lapokból értesültünk, aztán megjelent egy kormánynyilatkozat, mely igyekezett megnyugtanni a kedélyeket és erélyes intézkedésekkel sikerült a katasztrófának elejét venni. Természetesen különösen az importált áruk emelkedtek rohamosan, de a drágulási folyamat már megállott.

Százötvenezer zsidó

— Mennyire becsüli az ottani zsidók számát és mivel foglalkoznak?

— Hozzávetőleg mintegy 150.000 zsidó él Litvániában, akik erdőtermeléssel, földműveléssel és kereskedelemmel foglalkoznak. Itt köztünk a legtöbb földműves, ki maga fogja meg az eke szarvát. Ezeket persze kizárólag az ősi föld iránti ragaszkodás vezeti Palesztinába.

— Milyen a cionisták térfoglalása?

— Litvániában minden zsidó cionista, mert a chaszidok ép úgy, mint a többiek érzik, hogy a zsidó történelem új fázisához érkezett és a cionizmus az egyedüli járható út, amely visszavezet a régi szentföldhöz. Ettől a gondlattól vagyunk eltelve mindnyájan. A jiddis szó kezd a használatból kiszorulni és helyét a héber nyelv foglalja el. Már a legtöbb zsidó gyerek folyékonyan beszél héberül Litvániában.

— Mikor indultak?

— Kovnóból vasárnap hajnalban indultunk Lengyelországon keresztül. Megszakítás nélkül jövünk kilencvenhat órája, de mint látja, — jegyzi meg mosolyogva — gondoskodtunk a kényelemről és nem érezzük túlságosan az ut fáradalmait.

Elindul a vonat

Lassan mind felébrednek. Parókás asszonyok, szakállas emberek, rövidhajú lányok és barnaarcu fiatal földművesek csoportja vesz körül. Megelevenednek az arcoz és zsong a drága héber szó. Nézem ezt az eleven, bizakodó, tarka csoportot és még sokáig köztünk maradnék, de egy éles füttyszó felriaszt merengésemből. Megilletődve bucsuzom. Mire elhangzanak a kölcsönös jókívánságok, már erős mozgásban van a vonat. Még egy-két kéz int felém bucsut aztán egy elhangzott üdvözlés hangja vegyül a zakatoló vonat zajába: Heddad! Salamon Marcel

— Elhalasztott kényszeregyezési eljárás. Temesvárról jelentik: Reichenbach Béla mézeskalácsgyáros kényszeregyezési eljárásának tárgyalását a törvényszék elhalasztotta.

fiatal leányok.

— Állj föl — szóló nagyanyó a leányoknak, engedj leülni ezt az újságíró-embert.

Megkezdem a kihallgatást.

— Honnan kerültek ide, nagyanyó?

— Konstantinápolyból.

Csodálkozom.

— No, no, nem születünk, nem nevelkedtünk mi a törökök között. Chersonból jöttünk, a pogrom elől futottunk Konstantinápolyba. Ott nem volt jó. A török szereti nagyon a baksist. És milyen adók vannak arrafelé! Kitértünk az utcára egy padkát és megraktuk valami kevés áruval, már jöttek: adó, adó, adó. Ráment a megmentett pénzünk fele. A vöm erre kis vendéglőt bérelt. Most meg aztán isten igazában nekünk estek az adó miatt. Mit tehetünk? Jöttünk egyenesen Párisba. A vöm pincérnek állott be és keresett tízenyolc frankot naponta. Nem nagy pénz, de pénz. Megélni nem lehet belőle, tehát fölértük a magunkkal hozott ezer frankot. Azután? Volt egy kis ékszerünk, nélkülözhető ruhánk, eladtuk, ezt is fölértük majdnem egészen. Ami maradt, abból szeretnénk egy olcsó szobát bérelni. Mert itt nem maradhatunk. Nem élhetünk tovább az örültek házában. Nem tudna szerezni egy olcsó szobát nekünk? Talán az újságja révén?

Nehezen értette meg, hogy egy amerikai lapban kevés fogantatja van az olyan hirdetésnek, amelyben Párisban szereznék szobát.

Atmentem a szomszédos étterembe.

Még nem takarítottak, vagy ki tudja mikor takarítottak itt. A padló tele volt papírhulladékokkal és cigarettacsutkával, a testes kályha körül asszonyok síró csecsemőikkel. Az asztalok mellett nagyobb gyerekek ültek, írtak és olvastak. Fiatalember és leányok egymás kö-

zött tréfálóztak.

Figyelmemet egy asszony ragadta meg, széles homlokú, bánatos szemű, két gyermekét oktatta francia nyelvre.

— Hát önnek francia létére mi keresni valója e helyen?

Könnyek gyűltek a szemébe.

— Szmirnából kerültem ide a gyermekeimmel. Férjem bankigazgató volt és egy éjszaka mentünk tönkre, amikor a törökök bevonultak, a várost négy oldalán fölgyújtották, a görög lakosokat bekeggették a tengerbe és a zsidókat kifosztották. Amit az újságok arról az éjszakáról írtak, meg sem közelíti a borzalmas valóságot. Tűz, embermészárlás, vad, idegtépő kurjongatás minden oldalról. Nem is tudom, hogyan menekültünk, csak másnap eszméltem magamra egy francia hajón. Itt tudtam meg, hogy a franciák azon az éjszakán ötezer embert mentettek meg a biztos pusztulástól. Irtozatos reggel volt: a tenger síkja a város közelében feketélt a vízbe szoritott emberek hulláitól. Eljutottunk Marseillesbe, de itt férjem a rettenetes izgalmtól ágyagnak esett és föl sem kelt többé. Meghalt. Öt gyermekekkel magamra maradtam. A legkisebbik, egy két éves fiúcska, karjaim között pusztult el — éhségből. Kétségbeesésemben le akartam vetni magamat az emeletről, de gyermekeimre gondoltam és elállottam végzetes szándékomtól. Nem tudtam, kit sirassak: férjemet, elhalt gyermekemet, vagy az élőket. Harmincöt éves vagyok, de a sok sirástól közel állok a megvakuláshoz.

Csöngettek. Kész az ebéd. Öregek, gyermekek, leányok, fiatalemberek mohón rohantak az asztal felé.

Csak az asszony nézett ki némán az ablakon. Sirt és csuklott.

(Szabó Imre fordítása.)

Felhőszakadás a Sebes folyó mentén

Vonalzavar a kolozsvár—várad vasuton.
A kolozsvári zsidó cserkészek fegyelmelt munkája

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Vasárnap délelőtt hatalmas jégeső és zivatar söpört végig Kissebes és Csucs vidékén. A Kőrös mellékfolyói, különösen a Varadesti annyira megdagadt a víztömegektől, hogy nagy területen özönlötte el a két partot.

Kissebes mellett az áradat magával ragadta a közeli hegyek kavicsos és homokos részeit, odasodorta a völgyben elhúzó vasuti töltéshez, úgy hogy a kolozsvár—várad fővonal pályatestét nagy magasságban homokkal és kövekkel fedte be. Szerencsére még idejekorán értesítették azokat az állomásokat, amelyek felé személy- és tehervonatokat indítottak, hogy a vonatokat állítsák meg. Együttal Bánffyhadról munkáscsoportot, Malomszegről pedig husz katonát küldtek, akik a pályatestet a kavics- és homoktömegektől megtisztították. E munkálatok miatt a közlekedés négyórát késést szenvedett.

A felhőszakadás készületlenül találta a Csucs mellett táborozó cluji zsidó cserkészeket is. Azonban — és ez a fiúk kitűnő fegyelmelttségére vall — a tábor mellett elhaladó patak áradása nem tudott kárt okozni sem a felszerelésben, sem a fiúk holmijaiban. Katonás fegyelmelttséggel zuhogó záporban kiemelték a sátrakat és a holmit föl vitték a tábor egyik emelkedett helyére. Itt várták be, amíg elül a vihar, aztán kimentek a vasúthoz és résztvettek a töltésen folyó munkálatokban. Ma reggel az egész tábor minden veszteség nélkül a legteljesebb rendben visszaérkezett Kolozsvárra. Ez az élmény szép próbája volt a zsidó ifjúság akaraterejének és egészséges szellemének. A teljesítmény, amit itt véghezvitték, tulhaladja felmőlt férfiak képességeit is és újból bebizonyosodott a somérnevelés értéke, amely minden tekintetben új zsidó típust, erőt és önfeláldozót termel ki.

Kislány, aki börtönbe akarja juttatni az apját

(Timișoara-Temesvár, augusztus 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Erdélyi István újkisodai kisbirtokosnak tavalyelőtt meghalt a felesége. A birtokost erősen megviselte a súlyos csapás, melankóliába esett, félrehúzódt az emberekől és veszni hagyta vagyonát is. A múlt év őszén elárverezték utolsó földesekjét és ekkor 13 éves leánykáját, aki az egyik aradi leánynevelő-intézetnek volt a növendéke, Temesvárra hozta és itt özvegy G. Antalné varróműhelyében helyezte el, aki díjtalanul vállalta a gyermek eltartását a feltétellel, hogy Erdélyi vagyona majd reá száll. Múlt hónap közepén meghalt Erdélyi nagyapja, aki nagyobb összeget hagyott a tönkrement birtokosra. Erdélyi visszavásárolta földjeit és levelet írt Temesvárra, hogy leánykája nem folytathatja a tanulást, tehát haladéktalanul térjen vissza hozzá. A levelet G. Antalné kapta kézhez, aki levelet írt a 13 éves kisleánnyal a temesvári ügyészségre. A levélben a kisleány azt a vádat emelte az apja ellen, hogy erőszakot akart elkövetni ellene és erkölcsötlen kísérletei közben súlyos fizikai sérüléseket is okozott. Kéri az ügyészséget, hogy indítsa meg az eljárást a gonosz apa ellen és vegye elejét annak, hogy kényszerűleg vissza kelljen térnie a veszélyes szülői házba. Az ügyészség a levél alapján elrendelte a nyomozást és az újkisodai csendőrség útján letartóztatta Erdélyi Istvánt. A szerencsétlen, idegbajos embert teljesen megtörve, hisztériás sírgöröcsök között szállították be Temesvárra. Kihallgatása során felháborodottan tiltakozott a terhére rótt bűncselekmény ellen és gyermekének vádjait érthetetlen inszINUÁCIÓKNAK minősítette. De a kisleány a szembesítés alkalmával is megmaradt állítása mellett. Szombaton délelőtt aztán hivatalos orvosi vizsgálatnak vetették alá a leányt. A vizsgálat megállapította, hogy a gyermek teljesen egészséges és érintetlen s így vádjai koholtak. A leány a bizonyítékok sulya alatt megtört és bevallotta, hogy a feljelentésre özvegy G. Antalné bujtatta fel. — Sok pénzt kapsz tőlem, ha nem térsz vissza apához! — biztatta a gyermeket a varrónő. Erdélyit a vizsgálat után azonnal szabadlábra helyezték, a leányt pedig intézetbe helyezték el. Az özvegyasszony ellen megindult az eljárás.

Herriot békejavaslata győzött a francia minisztertanácsban

Harmincöt nap alatt kell a Dawes-tervet végrehajtani

(London, augusztus 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A jóvátételi bizottság fogadta a német delegátusokat, akik aláírták a jegyzőkönyvet, amely a Dawes-tervezetben előírt rendszabályok végrehajtására vonatkozik. A megállapodás független a londoni konferencia zárójegyzőkönyvétől és három birodalmi gyűlés által elfogandó törvényjavaslatot foglalja magában.

Aláírás után Marx ünnepélyes beszédet intézett a jóvátételi bizottsághoz, amelyben kifejezte abbéli kívánságát, hogy a tárgyalás sikere kiinduló pontja legyen a világbéke korszakának.

A párisi pénzügyi konferencián az Egyesült Államok Kellogg és Logannal képviselteti magát.

Éljen a világbéke!

Páris, augusztus 11. Amidőn Herriot megérkezett, a pályaudvaron óriási tömeg várta és

„Éljen Herriot, éljen a világbéke!” kiáltással köszöntötte.

A tömeg később is, amikor a fontos miniszter-

tanácsra indult az Elyséebe, tüntetett a világbéke mellett.

A rendkívüli minisztertanácsban Nollel hadügy-miniszternek az volt az álláspontja, hogy nemcsak a Dawes-tervvel, hanem francia biztonsági problémával, elsősorban Németország katonai ellenőrzésével kell összekapcsolni a kiűréssel. Herriot álláspontja az, hogy a Ruhr-megszállás csupán zálognak tekinthető a jóvátételi követelések behajtására. A miniszterek és Doumergue egyhangulag csatlakoztak Herriot álláspontjához, melyet később Nollel is magáévá tett. Erre a francia delegáció azonnal visszautazott Londonba.

Még egy hétig tart a konferencia

A miniszterelnök egy nyilatkozatában közölte, hogy nemsokára összehívja a szövetségesek egymásközti adósságának rendelkezésével foglalkozó konferenciát. Herriot azt hiszi, hogy a londoni tanácskozások még egy hétig fognak tartani.

A Dawes-terv végrehajtásának ideje 35 nap, a pénzügyi intézkedések 45 nap alatt hajthatók végre, a vasutak átadása pedig 6 héten belül.

Tegnap írták alá a jóvátételi bizottság jegyzőkönyvét is.

Ártatlanul szenved Mittelmann József

Másfélvi fegyház után közrekerültek a vácmányi rablógyilkosság tettesei. Kik öiték meg Kohn Dávid szépiaki kereskedőt? Revizió alá kell vonni a jogerős ítéletet!

(Tárgu-Mures-Marosvásárhely, augusztus 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A múlt év márciusa óta szomorú foglya van a marosvásárhelyi ügyészségi börtönnek: Mittelmann József huszonkétéves meszárossegéd, akit azon szörnyű vád alatt tartóztattak le, hogy meggyilkolta Kohn Dávid szépiaki kereskedőt. Egy téli éjszakán a két zsidó ember szánkón elindult Székelyujvárról, hogy korán reggel Vácmanyon lehessenek. És hajnalban Mittelmann halotthalványan zörgetett be a backamadaras csendőrségre és jelentette, hogy

a vácmányi hegyen rablók támadták meg őket,

neki sikerült elmenekülni, de Kohn, akinél sok pénz volt, valószínűleg megölték. És valóban a csendőrök vérbefagyva találták a többgyermekes családapát. Mellette, egy fa ágán Mittelmann taglója lógott véresen, amelyet pedig csak védőeszközül vittek magukkal.

A „bűnjel” alapján Mittelmannt letartóztatták. A csendőrségen borzalmasan összeverték, mégsem sikerült beismerő vallomást kicsikarni belőle. A szerencsétlen ember hiába hangoztatta ártatlanságát.

Az orvosszakértői vélemény szerint Kohn Dávidot nem bárdal gyilkolták meg.

Bebizonyosodott az is, a bárdot lehetetlen volt úgy feldobni a fára, hogy fennakadjon, de a helyszíni szemle szerint is valaki felmászott a fára s úgy erősítette oda egyik ághoz a taglót. Ez pedig aligha lehetett érdeke Mittelmannnak. A vizsgálat során kiderült, hogy Olteanu János koronai lakos és egyébként teljesen szegény ember váratlanul nagy költségekbe kezdett és amikor vállatára fogták, hogy honnan szerente a házépítéshez szükséges pénzt, tízszer lejjel meg akarta vesztegetni a csendőrmestert. Olteanu aztán mégis beismerte, hogy vagyona — a Kohn Dávid pénze, de a pénze a gyilkosság után gazdátlanul maradt szánkó szénatülésében talált. Huszonöt ezer lej volt, közt két vérfoltos ötszázlejes, amit elégettek.

Mindezek után a marosvásárhelyi törvényszék 1923 május 31-én előre megfontolt és rablói szándékkal elkövetett gyilkosság büntette miatt tizenkétévi fegyházra ítélte Mittelmann. Az elítélt ártatlanságáról mindenki meg volt győződve. Az ügyész is, aki nem kért súlyosbítást, a közönség is, amely hihetetlennek tartotta, hogy egyik zsidó képes legyen meggyilkolni egy másik zsidót — a pénzért. Különösen nem volt asfáltételező Mittelmannról, aki bécher is volt és mint egy vásárhelyi nagy cég bevérszólójának, már sokkal nagyobb összegek is megfordultak a kezén, amikkel megszokhatott volna anélkül, hogy embert öljön. De különösen hangoztatta Mittelmann ártatlanságát az Uj Kelet, mert már a tárgyalás során határozott formában alakult ki az a vélemény, hogy

csak néhány súlyos látszatbizonyíték szól Mittelmann ellen

és dr. Nestor védőügyvéd is szemmel sem látta bizonyítva a borzasztó vádat.

Mittelmann megfelelt az elsőfokú ítéletet a bukaresti Curtea de Casatához. Több mint egy év múltán nemrég érkezett le a legfelső semmitörvényszék döntése, melyben ugyancsak bűnösnek mondja ki Mittelmann és jóváhagyja a marosvásárhelyi törvényszék ítéletét. A szerencsétlen ember sorsa ezzel végleg megpecsételtnak látszott. De most a véletlen folytán világhíresség kezd derülni a vácmányi gyilkosság titokzatosságára.

A napokban ugyanis Takács István gyallakutai bíró többedmagával a vácmányi erdő mellett elhúzó országúton ballagott.

A sötétből két fegyveres haramia ugrott elő

és „pénzt vagy életet!” kiáltással megtámadták őket. Csakhogy a községi bíró és kísérői nem vesztették el lélekjelenlétüket, keményen nekiesetek a támadóknak és egyba-főbe verték őket. A haramiák végül is az éjszaka homályában az erdő fái között eltűntek. A rögtön megindult energikus nyomozás (nem úgy, mint a józshelyi templomrobbanások ügyében) megállapította, hogy a rablótámadás elkövetői Mór Mihály és János dologtalan parasztemberek, kik évek óta munkátlanul éltek és mégis mindig volt költsézős pénzüik. A rablótámadást tagadni próbálták eleinte, de a megtámadott Takács István és társai felismerték őket. Mindkettőt vasraverse beállították a marosvásárhelyi ügyészség fegyházába. Az ugyancsak itt fogva lévő Mittelmann József hírvé vette a Móré-testvérek letartóztatását és haladéktalanul jelentkezett a főügyésznél, hogy szembesítesse a letartóztatott haramiákkal. A főügyész el is rendelte a szembesítesüket és

Mittelmann József az egyik Móré-testvért felismerte,

száz felismerte benne azt az embert, aki a közel két évtizeddel ezelőtt decemberi estén többedmagával megtámadta az ő szánkójukat, melyet a meggyilkolt Kohn Dáviddal együtt Marosvásárhely felé hajtott. Perze a Móré-testvérek egyelőre tagadják a rablógyilkosságot. A hatóságok ebben az irányban is folytatják a Móré-testvérek elleni nyomozást és így remélhető, hogy rövidesen revizió alá veszik a felsőbb fórumon is jóváhagyott ítéletet, az ártatlanul szenvedő Mittelmann Jakabot pedig tizenöt-hónapi mártír után szabadlábra helyezik.

— Nagyobb összegű ércpénzt hoznak forgalomba. Azok a kísérletek, amelyek arra irányultak, hogy az 1 és 2 lejes papirbankjegyeket kivonják a forgalomból és helyükbe az 1 és 2 lejes ércpénzt hozzák forgalomba, nem vezettek eredményre, mivel az új ércpénz nem került ugyanolyan összegben forgalomba, mint a piactól elvont egy és kételejes papirbankjegyek. A pénzügyminisztérium most erre vonatkozóan oly értelmű utasításokat küldött a pénzügyigazgatóságoknak, hogy az új ércpénzeket a lehető legnagyobb összegben hozza forgalomba.

A pipás miniszterelnök

Herriot könnyezik. Orosz világ Párisban. Páris vörös zászlaja

(Páris, aug. 11. Az Uj Kelet állandó tudósítójától.) Mialatt most Londonban a világ sorsát intézik és a francia reakció deszkaalkotmánya mind erősebben recseg, ropog; itt Párisban a kispolgárok, még azok is, akik azelőtt igazán Action Française-isták voltak, mindinkább balra tolódnak. Eleinte kissé nehezen akartak beletörődni Herriot miniszterelnökségébe: — Istenem, igazán ki se látszott belőle. De aztán mégis megbarátkoztak az új kormányral. Hiszen nem a politikai kérdések voltak azok, amelyek a polgártárs urakat izgatták, — ma már többet politizál a vidék, mint a főváros, amely utóbbinak a politika csak szekunder, közvetett megnyilvánulásában: a tözsdében fontos. De azt, hogy Poincaré vagy köztársasági, vagy miniszter, de mindenesetre elnök, azt Páris úgy megszokta, hogy mondani sem lehet. Hiszen a kispolgárnak Poincaré jelentette a fehér kenyert, a vörösbort és az *élzsi* sárét! És aztán Poincaré imponált is nagyon! De Herriot-t ma már sokkal jobban szeretik! És az a lelkesedni tudó, lelkesedni szerető és akaró franciánál könnyen érthető. Poincaré szára és hideg, Herriot kedves, érző lény. Poincaré senki előtt nem volt nyílt, az ő szeretetreméltósága mindig feszes, mosolya mindig kényszerült maradt. Ennek az embernek része volt a legtöbb olyan eseményben, amely mindenkit kihezna nyugalmából, de megindultságát sohasem tudta, vagy sohasem akarta külsőleg mutatni... Minden közeledés elől csiga módjára visszahúzódott, talán ezért érte most az a nemesis, hogy senki sem közeledik hozzá.

Herriot ellenben szívesen nyílik meg, mindig meginduló, mozgékony, valahogy a szíve is olyan, mint valami szeizmográf, hogy a legkisebb oknál is hangosabban ver. Ő valahogy — „hivatalból“, „elvből“ mindenért lelkesedik. Ha csak ránézek, azonnal meg vagyok róla győződve, hogy ez a végtelenül kedves ember kitűnő családapa, hogy barátaiért képes lenne tűzbe menni, hogy legnagyobb kedvtelése másnak szíveséget tenni. Ha tehetné, hát bizonyos, hogy nemcsak azt a kedves Léon Blumot, de az összes republikánusokat, az összes franciákat, az összes ó- és újjvilágbeli demokratákat egyetlen, széles mozdulattal a keblére ölelné.

És pipázik a drága!... Valódi kurta Labruyère pipát szív. Amikor a londoni konferenciára utazott és már a pályaudvaron kivette pipáját a zsebéből, hogy rágyújtson, a vasutasok megélték: Vive le premier & la pipe! Éljen a pipás miniszterelnök!

És hogy mennyit könnyezik ez az ember, az egyenesen aggasztó. Amikor kinevezték, legelőször Troyes-ba utazott, ahol iskolába járt. Kereste szegény a volt tanítóját, de az már megboldogult. Így hát kénytelen volt megelégedni a tanító leányával. Ahogy azt meglátta, előrement, könnyezni kezdett és honyy soít, qui mal y pense, de bizony jobbról és balról is... megcsókolta. Elment szülővárosába Saint-Pouange-ba, ott a polgármester — egy gyermekkeri barátja fogadta: örömkönnyekek... csók...
És mindenütt örömkönnyekek...
És mindenütt csók...

Poincaré pályáját és működését is könnyek jelezték és jelzik!...

Van Franciaországnak egy problémája, amely szinte annyira foglalkoztatja, mint ahogy foglalkoztatta az olimpász. És ezzel nem kis dolgot mondtam, mert hogy Páris az olimpiással mit művelt, azt nehéz elképzelni. Nos hát, ez a kérdés az orosz probléma. Nézzék kérem, az egyik szomszéd ország: Németország elismerte, Svájc is, Olaszország is, Anglia is, Japán is, marad Franciaország Belgiummal és Romániával fölötté kellemetlen helyzetben. Mert hogy Oroszország olyan tényező, akit sem gazdasági, sem politikai tekintetben számításra kívül hagyni nem szabad, az ma bizonyosabb, mint valaha. Sőt vannak, akik egyenesen azt hirdetik: A drágaság — Oroszország el nem ismerése. Ez kissé fantasztikus ugyan és némiképp emlékeztet arra a viccre, hogy mindennek a zsidók és a biciklisták az okai; de az illetékes politikai korifeusok ezt úgy magyarázzák, hogy Oroszország nem importál Franciaországból, nem fizet semmi adósságot akkor, amikor a két ország a háború előtt és alatt annyira össze volt kötve és forrva érdekeiben. És az érdekek még ma sem váltak külön utra, hanem csak szét vannak szá-

kitva. Viszont egyelőre kevés kilátás van arra, hogy formális kibékülés létre fog jönni. Az egyik oka ennek a kilátástalanságnak a párisi oroszok magatartása. Mert tudni kell, hogy ahogy Páris mindig is orosz menekültközpont volt, ugyanilyen menekültközpont még ma is. Csak jelentéktelen, lényegtelen változás történt. Azelőtt a szocialisták, a menseviek, a bolsevikiek, az anarchoisták, a nihilisták menekültek ide, most a reakcióosok, a Wrangel-emberek, a szimplán szocialisták stb. jöttek ide. Van Párisban annyi orosz, hogy komolyan foglalkoznak azzal a gondolattal, hogy egy negyedik menekültközpontot hozzanak létre, amelynek központját Párisban kellene látni nem egyszer, orosz vendégül van jónéhány; közülük az egyik, a „Kenyer és só“ nevű, megéppenséggel irodalmi és bohém tanyára híreben áll. Van Párisban orosz nyelvű napilap, az „Utolsó Hírek“ főszerkesztője, éppen Miljukoff, a volt orosz külügyminiszter. Szergej orosz nagyherceget is állítólag Páris egy villájában koronázták meg cárként. Nos és ezek az oroszok a lehető legnagyobb propagandát fejtik ki a szovjetek elismerése ellen. Tiltakoznak, azt mondják, hogy egy sem sokáig tart.

De a másik ok még nyomósabb. A franciák ugyanis szívesen elismerik Oroszország mai kormányformáját, ahogy még Poincaré is kijelentette, hogy Franciaországnak semmi köze hozzá és nem fér meg az ország szellemével, hogy beavatkozzék egy másik állam belső ügyeibe. Hát igen, Franciaország ilyen nagylelkűen hajlandó beszélni, sőt szó nélkül el is ismeri Szovjetországot, de cserébe a szovjetektől is elvárja, hogy azok is ilyen kurtoáziát tanúsítsanak, hogy ők se avatkozzanak be Franciaország belső ügyeibe, nem is beszélve arról, hogy propagandát fejtsenek ki a kommunista forradalom érdekében.

Már pedig azt igazán nem lehet mondani, hogy Oroszország ilyen udvariasan viselkedne. Nap nap után hoz a francia napisajtó híreket a kommunista előnyomulásról. És ezek a hírek olyan érdekesek is, amilyeneket nem igen lehet olvasni a tartalmilag meglehetősen vékonypanzű francia lapokban.

A legnagyobbat az összes „leplezett“ titkos ügynökök közül épp az produkálta, ahírül a lapok a legjobban hallgatnak: Vladimir Mojszeff, alias Alexis Stone. Munkájában Alexis Stone volt a neve, csak magánéletében és a titkos hivatalos iratokban szerepelt igazi nevén. Az ő megbízása arra vonatkozott, hogy felfedezzen és megakadályozzon mindent, ami a külföldön tartózkodó bolsevikiek ellen irányul. Általában azt lehetne mondani, hogy minden ellentérről, vagy csak ennek a pusztán kísérlete képezte Mojszeff Stone főgondját. De ezek a gondok főleg a génauai konferencia idejében növekedtek meg. Párisba kellett toboroznia pár száz főből álló titkos ügynök-testvérséget Caiszerin számára. Ezek aztán mindenhol eljutottak, ahová csak főnökeik akarták. Volt egy például, aki forradalmi szocialista körökben szívesen látott vendég volt: Sumejko, ez még Keresztszki titkos lakásába is bejutott, minden irományát elolvasta és végül a párt egész irattárát Moszkvába csempészte. És minden orosz vendégében, az orosz templom udvarán voltak kémeik, akik minden beszélgetést kihallgattak; nem egy embert tartóztatott le a cseka Moszkvában, mert egy rokona Párisban ezt meg ezt mondta.

És ezt a franciák igazán nem veszik szívesen! Tudják, hogyha most, amikor még a diplomáciai viszony még nincs is helyreállítva, ilyen agitációs hálózatuk van az oroszoknak Franciaországban: akkor, ha már kényelmesebb, lesz még inkább keresztül-kasul furják a kánikat. Egyébként arra, hogy Franciaország az elismerő nyilatkozatot megtegye, sor egyelőre nem igen kerül.

Hughes, az Egyesült Államok külügyi államtitkárja óva intette Jusserand nagykövet révén a francia kormányt attól, hogy Oroszországot elismerje, mert „biztos, hogy változás fog jönni, hiszen a szovjetek, nem képviselik Oroszországot és akkor Franciaország marad az elismerésével, amelyből vissza már nem táncolhat“.

Igy hát egyelőre az orosz nagykövetség rue de Grenelle-i palotája gazdátlan marad.

De azért mégis volt már valami kapcsolat a két ország közt. A moszkvai internacionálé kongresszusára ugyanis Coste francia kommunista elhozta Páris város zászlaját (természetesen vörös zászlót). A zászlót marsallokat megillető tisztességgel fogadták. Kalinina kijelentette, hogy a szovjetek a párisi commune-nek méltó utódjai, Zinovjev pedig

megígérte, hogy minden lehető el fog követni és erre Páris zászlajára megesküszik, hogy világhorradalmat léptesse életbe „a gaz kapitalizmus“ ellen.

Tehát Páris zászlaja már ott van Lenin mauzóleumában, most még csak a városnak és az országnak kell majd eljőnie... (h. e.)

Amikor az „Universul“ bizonyít

Hetek óta folyik az életre-halálra menő harc Stelian Popescu, az „Universul“ főszerkesztője s a parasztpárt két vezetője: Stere és Lupu között. A politikai párvíadalban egyik fél sem riadt vissza attól, hogy a másikat olyan vádatok vadgocsan a fejébe, amelyek alapján valamennyiüket hadbizóság elé kellene állítani. Különösen az „Universul“ rukkolt ki szenzációs adatokkal. A múltkor például leközölte azt a menlevelet, amelyet 1917-ben a magyar belügyminiszterium állította ki Stere professzornak, aki — az „Universul“ szerint — az osztrák-magyar monarchia javára kénkedett. A „hiteles“ okmányban több olyan hiba volt azonban, ami kétségtelenné tette, hogy hamisítvány. Most pedig Lupu dr. ellen hoz ki hasonló bizonyítékokat a komolyan ismert „Universul“ és cikkében szembeállítja Falciu megye egykori zsidóüldözési prefektusát a képviselőjelölt Lupuval, aki 1922-ben a zsidó választók jóakarathoz folyamodott. A lap ezzel kapcsolatban ismét leközli dr. Fischer Tivadarnak, az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség díszelnökének dr. Singer Jenő aradi cionista ügyvédhez intézett levelét, amelyben zsidó érdekek mondja Lupu támogatását. Az „eredeti“ levélnek mindössze az a hibája, hogy nem a dr. Fischer Tivadar kézírása. De különben sem valószínű, hogy Fischer Tivadar a román nyelvű levél alá magyarul írta volna oda a nevét. És milyen uton jutott birtokába az „Universul“ ennek az állítólagos levélnek? Talán maga dr. Singer becsátotta rendelkezésre? A jólinformált „Universul“-nak egyébként illene tudnia, hogy az „elvtárs“ megszólítást nemcsak a forradalmian osztályharcos harmadik internacionálé hívei használják, hanem a zsidó nemzeti alapon álló cionisták is, akiket Oroszországban százezreket börtönre a szovjet. Esetleg az „Universul“ „jólinformáltságát“ az a pár sor, amelyben azzal kedveskedik gyanútlan olvasóinak, hogy azt a Fischer Tivadart később a román állam biztonsága ellen elkövetett agitációjáért letartóztatták. Erről a letartóztatásról azonban eideig sem mi, sem az állambiztonsági hivatal, sőt még Fischer Tivadar sem tud semmit. Nagyon szegény lehet Stelian Popescuék fegyvertára, ha immár másodszor ráfanyalodnak ennek a hamisítványnak kétes értékű bizonyítékul való felhasználására.

Hölgyeim! Mielőtt fite v. bársony kalap-jaikat megvennék, saját érdeklükben, vétekkötelezettség nélkül tekintse meg

„IDEAL“

női kalapüzlet dus választékát. Cluj, Calea Reg. Ferdinand 8. Gólya-áruházal szemben.

Magyar Színház

Kedd, augusztus 12.

Tévelygések

Nagy szentimentális társadalmi dráma, 5 felvonásban. Főszerepben a kolozváriak szerett művésze: Henny Porten és Harry Liedtke. Múson kívül egy két felvonásos excentrikus amerikai bohózat.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
Előfizetési árak: Egy hónapra 70 lei, negyedévre 200 lei, félévre 380 lei, egész évre 750 lei.

Wembleyben elfogyott a palesztinai narancs

Londonból hozza a táviró a hírt, hogy a wembley-i vilákiállításán elfogyott a palesztinai narancs.

Wembleyben versenyre keltek a brit világirodalom minden tájának természeti szépségei, csodái és gyümölcsei és a minden szépek és jók csodás versenyéből az a gyümölcs került ki győztesként, mely az ifjú Erec Izrael szülöttje, melynek magvait a négyezerestendős rögökbe vetették s mely ott fakadt azon a földön, melyet az ősök vére és az új honfoglalók sós izzadságyöngye öntözött termékenyvé.

Nekünk zsidóknak szép győzelem volt ez. A föld győzött, a mi földünk. Jisrael gyümölcse.

Őfelsége az angolok királya meglátogatta a vilákiállítás Palesztina-pavillonját és kóstolót kért a jaffai narancsból. Megízlése után legfelsőbb megelégedéssel adott kifejezést Őfelsége az angolok királya.

A Palesztina pavillont csodálva hullámozt a nép és laiva, hallva királya kegyét, mellyel a jaffai gyümölcset illette, rövid órák lepergése alatt elfogyasztotta a zsidó pavillon utolsó narancsát is. Őfelsége az angol király nepe.

Nekünk zsidóknak szép győzelem volt ez. A föld győzött, a mi földünk. Jisrael gyümölcse.

Sok tízezernyi ember érezte a jaffai narancs finom illatát, mely elvitte Wembleybe a föld, Erec Jisrael földje üdvözlétét.

A mi győzelmünk volt a győzelem és azoké, akik keleten turják a földet, hogy magot vessenek az ősi rögökbe.

Azok győzelme volt, kiknek ásója, kapója s magvető tenyere nyomán arany kalász nő és jaffai narancs, melynek balszamillata Wembleybe viszi a föld, a mi földünk drága illatát.

— Lord Balfour a jeruzsálemi egyetem megnyitására. Londonból jelentik: A szeptemberben megnyitandó zsidó egyetem megnyitására lord Balfour, a híres Balfour-deklaráció szerzője is részt fog venni. Balfour a Jeruzsálemben megtartandó megnyitó után huzamosabb ideig akar Palesztinában tartózkodni az eddigi zsidó kolonizáció tanulmányozása céljából. Ugyanakkor dr. Chaim Weizmann is Palesztinában fog tartózkodni.

— Ki lesz Budapest új kormánybiztosa. Budapestről jelentik: Budapest új kormánybiztosa valószínűleg Bessenyei Zeno sárospataki egységspárti képviselő lesz. Kinevezése néhány nap kérdése.

— Uj maximális husarak. A kolozsvári ár-megállapító bizottság augusztus kilencedikétől kezdve a különböző huszemlék maximális árát a következőképpen állapította meg: Marhahus 24—26 lej, belsőrészek 20 lej, Borjuhús: paprikásnak 28 lej, sültnek 32, szeletnek 30 lej, disznóhús 48—52 lej, hús 68, szalonna 56—64 lej, zsír 70 lej. A többi huszemlék nincsenek maximálva. Az árakat ma ismertették falragaszok útján a közönséggel.

— Az erdélyi vicinális vasutak sorsa Belgrádban dől el. A volt Magyarországon működött vicinális vasutak sorsa az új államalakulásokkal kapcsolatban meglehetősen zavarosá vált. Az erdélyi vicinális vasutak igazgatósága ezen zavaros helyzet tisztázása végett már meg is indította a tanácskozássokat a magyar kereskedelemügyi kormányral, amely rövidesen ankétot hív össze, melyen az Erdélyben maradt helyi érdekű vasutak jogosult vagyoni igényeinek kielégítéséről fognak tanácskozni. Ezenfelül a helyi érdekű vasutak nemzetközi vonatkozásait egy Belgrádba összehívandó tanácskozáson fogják rendezni. A Csehszlovákia és Jugoszlávia területén fekvő vonalakra vonatkozólag már kész megbeszélések is jöttek létre, melyeknek alapján Pozsonyban már működik is a helyi érdekű vasutaknak egy igazgatósága, mely 1300 kilométer kiterjedésű vicinális vonal ügyeit vezeti. Romániával azonban mindeztideig nem sikerült megállapodást kötni, miért is az erdélyi vicinális vasutak sorsa a belgrádi tanácskozások megállapításai szerint fog majd eldőlni.

— Letartóztatták a házasszédelgés világbajnokát. Párisból jelentik: A francia rendőrség ma hosszú hajszá után letartóztattott egy Nicolo Spissi nevű fiatalembert, a világ talán legzsénelibb házasszédelgőjét. Nicolo Spissinek a rendőrségen tett vallomása szerint harminchét részt még menyasszonya, részint már felesége van Franciaország különböző városaiban.

— Ellenőrzik a hazárdjátékok. Budapestről jelentik: A kormány elhatározta, hogy a kaszinók és kártyaklubok jövedelmének ellenőrzésére jövedelmi ellenőröket küldenek ki, akik egy a pinkajövedelmet, mint a krupé bevételeit ellenőrzik. A belügyminiszter egyébként rendeletet készít elő, a tiltott hazárdjáték büntetésének szigorítására. Az eddigi pénzbüntetéseken kívül a bíróságnak joga lesz szabadságvesztéssel büntetni a hazárdjátékban elmarasztaltakat.

— Óriási árvízkatasztrófa Karinthiában. Leibachból jelentik: A Szoroka völgyében nagy vihar tombolt, utána felhőszakadás, amely óriási területeket borított víz alá. Többhelyütt öt méter magasságra emelkedett a víz. Sok ház és gyár omlott össze, egész családok elpusztultak. A mentési munkálatok elején tizenhárom holttestet fogtak ki.

— Csőd előtt a magyar államvasutak. Budapestről jelentik: „Az Ujság” híradása szerint a magyar államvasutak pénzügyi összeomlás előtt áll. Amikor a MÁV. az új tarifa megállapításánál aranybázisra helyezkedett, a költségtervezetben a bevételeket 182 millió aranykoronában, a kiadásokat pedig 179 millió aranykoronában állapította meg. Most azonban konstataálni lehet, hogy ez a költségvetés nem valósítható meg és a kereskedelmi minisztérium összes szanáló tervei eredménytelennek bizonyultak. Magyarország legnagyobb állami üzeme eszerint csőd előtt áll.

— Kolombácsi legyek Kolozsváron. Néhány héttel ezelőtt megemlékeztünk már arról, hogy a Bánát egyes részein kolombácsi legyek lepték el. A veszedelem légyfajta egy-két napja Kolozsme gyében, főképpen pedig Kolozsvárott szedi áldozatait. A mentőállomások naponta 7—8 ember is jelentkezik a legyek okozta veszélyes és fájdalmas csípésekkel, amelyeknek kikézelése néha hosszú heteket vesz igénybe. A közegészségügyi hivatal megteette az intézkedéseket, hogy a legyek elszaporodását megakadályozza.

— Köszönetnyilvánítás. A dési izr. jótékony négyelet ezton mond halás köszönetet mindazoknak, akik a zsidó kórházi betegeket a múlt évben ellátással támogatták és kéri további szives támogatásukat ebben az évben is.

* **Neuralgiák**, ezek a félelmetes idegfájdalmak, csak addig gyöttrik a beteget, amíg az elhanyagolja baját. Ha idejében keresi fel Póstyén világhírű iszapforrásait, úgy biztos a siker, mert Póstyén fürdői éppen ezen kintó betegséget gyógyítják a legbámulatosabb eredménnyel. Önmagát bünteti tehát az, aki elmulasztja a gyógyulás lehetőségét. Felvilágosítással a fürdő képviselője: Róza-drogéria, Cluj, Str. Londrei 21. szám alatt, szolgál, ahol egyszermind a házikúra céljaira szolgáló eredeti póstyéni iszap is kapható.

Nagy harisnyavásár

mélyen leszállított árakkal.

Kötött harisnya minden színben	lei	25
Flohr-harisnya minden színben	lei	53
Muszlin harisnya divat színben	lei	69
Cérna-muszlin minden színben	lei	98
Selyemfátyol harisnyák minden színben	lei	125

BLATT

FÖTÉR 13

Divatkeztükben és kötöttárakban óriási választék!
A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

— Zsidó művészek kiállítása Lipszében. Leipzigból jelentik, hogy ott folyó évi augusztus 7-től kezdődőleg szeptember hó 7-ig kiállítást rendeznek a most élő zsidó festőművészek képeiből. A zsidó festők őszi tárlatára máris minden számottevő művész bejelentette részvételét és így a kiállítás méltó lesz ahhoz a minden körökben megnyilvánuló hatalmas érdeklődésnek, mely a tárlat megnyitását megelőzi.

— Gombos Benő lemondott a Tarbutnál viselt tisztviseléséről. Megírta az Uj Kelet, hogy Gombos Benőt beválasztották a Tarbut gazdasági bizottságába. Most, mint azt a Tarbut Zsidó Iskolaezgyesület hivatalosan közli, Gombos Benő a Tarbut gazdasági bizottsági tagságáról lemondott.

— Doktorrá avatták Imre Andort. Imre Andort, a Haggibbor többszörös gátfutó rekordert a gieseli egyetemen orvosdoktorrá avatták. Imre dr. most Párisba utazott, ahol az egyik klinikán nyert alkalmazást.

— Lehár villája leégett. I. chlből jelentik: Az elmúlt csütörtökön Lehár Ferenc hírneves komponista villája kigyulladt. A zeneszerző, aki betegen feküdt a villában, életveszedelemek között tudott csak a tűz elől menekülni. A tüzet háromórás fáradságos munka után sikerült lokalizálni. A kár meghaladja a százmillió osztrák koronát.

— Öngyilkos tőzdebizományos. Budapestről jelentik: Lantos Géza tőzdebizományos lasásán ismeretlen méreget öngyilkosságot követett el. A szerencsétlen ember haláltusa közben szobáját feldulta. Minthogy Lantosnak a nyomozás eddig adatai szerint nagyobb tőzdevesztései nem voltak, öngyilkossága okát nem lehetett megállapítani.

— Marólugot ivott, mert lopással gyanúsították. Tegnap éjszaka Süto Anna 19 éves mákói származású cselédleány, aki a Cimbalom utca 24. szám alatt N. P. magánhivatalnoknál volt alkalmazásban, maróluggal megmérgezte magát és életveszélyes sérüléseket szenvedett. Az öngyilkos cselédleányt az előhívott mentők beszállították a kórházba, ahol eszméletre térése után előadta, hogy gazdája a rendőrségen lopás címén feljelentést tett ellene s miután árthatlan volt, annyira elkeseredett a megszégyenítő vád miatt, hogy öngyilkosságra szánta el magát. A cselédleány állapota súlyos.

— Öt ember vízbe fullt. Linzből jelentik: Vasárnap délután egy nagyobb kiránduló társaság csónakázni indult a Dunán. A csónak azonban egy örvényes helyre került és felborult. A tizenegy kiránduló közül ötten, köztük egy bécsi asszony, Streeme Mihályné a vízbe fulladtak. Holttestüket eddig nem sikerült megtalálni.

— Jugoszláviában meggyorsítják az exportárak elvámolását. Belgrádból jelentik: A pénzügyminiszter rendeletet intézett valamennyi jugoszláviai vámhivatalhoz, hogy a külföldre feladott árukat a jövőben a lehető leggyorsabban el kell vámolni. Az ilyen vámolásokhoz szükséges deklarációkat a vámhivatalokhoz egész napon át lehet terjeszteni. A kiviteli elvámolást a deklaráció alapján a hivatalos órán kívül is végre kell hajtani, anélkül, hogy ezért a vámhivatalnokok külön díjazásra tarthatnának igényt.

— Felépül a nagykarolyi kereskedők bazárháza. Nagykarolyból jelentik: Megírta az Uj Kelet, hogy a nagykarolyi kereskedők helységeik bérlete ügyében nem tudtak megegyezni a háztulajdonosokkal, miért is elhatározták, hogy üzlethelyiségeiket egy általuk építendő bazársorban fogják elhelyezni. Ennek kivitele érdekében a várossal kezdtek tárgyalást. A megegyezés a várossal a napokban létre is jött, melynek értelmében a kereskedők a város legforgalmasabb helyén egy bazárort építenek, mely huszonötévi használat után a város tulajdonába megy át.

— A Hakoah lengyelországi diadalutja. Bécsből jelentik: A világ egyik legkittőbb futball-csapatának, a bécsi Hakoahnak lengyelországi turája valószínű diadalutjává vált a zsidó csapatnak. Legújabb eredmények a következők: Hakoah—Makkabi (Vilna) 11:0 (8:0) Hakoah—Lemberg válogatott 6:0 (2:0), Hakoah—Bialystok (Lubno) 13:0 (9:0). A Hakoah lengyel turájának eddigi gólaránya 85:3 a Hakoah javára.

* Kár a reklámért, ugyanis mindenki tudja, hogy a Diana sósorsos utólréhetetlen.

* Ben Ami Palesztina-könyve szeptemberben megjelenik.

KÖZGAZDASÁG

Megszüntetik a gyárak bérértékének kivételével kapcsolatos mizériákat

(Cluj Kolozsvár, augusztus 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tudvalevő, hogy a községi adókról szóló törvény a gyárak és üzemek bérértékének megállapítását a városi közegekre ruházta s ezzel a rendelkezéssel az állami adó-kivetőbizottságok kezéből teljesen kivette a gyárak bérértékének meghatározását. A városi közegek minden előzetes indikáció hiányában a törvény által adott ezt a jogot tetszés szerint használták ki és nagyon sok helyen, így például legutóbb Torán, nagyobb községi pótdadók vetettek ki az egyes üzemekre, mint ezen üzemek egész évi állami adója.

Ezen lehetetlen állapot megszüntetése érdekében a kolozsvári GyOSz vezetősége szé-

mélyesen interveniált a napokban a belügyminisztériumnál, arra kérve a belügyminisztériumot, hogy készítsen pontos végrehajtási utasítást, amely precízen meghatározza azt a mértéket és azokat a szempontokat, melyek szerint a gyárak és üzemek bérértéke kivethető. Tudnillik csakis ezen a alapon lehet a visszaéléseknek gátat vetni.

Fransovici államtitkár a GyOSz egyik vezető emberének határozott ígéretet tett arra nézve, hogy a végrehajtási utasítást előkészítő bizottságba a gyáriparosok érdekképviselője részére is helyet fog juttatni s így várható, hogy a bérértékek körül rövidesen meg fognak szünni a visszaadások.

Az állami bevételek és kiadások 1924 július 1-ig. Az állam kiadásai és bevételei az 1924. évben július hó 31-ig bezárólag a következők voltak: Effektív bevételek 10.068.786.310,40 lej. CFR. bevételek 1.296.987.751,90 lej. Összesen 11.365.724.062,30. Effektív bevételek a pénzügyi hivatalok által 1924 július havában 2.234.834.182,83 lej. A CFR. bevétel június hónapban 3.252.144,79. Összesen 2.570.048.661,83 lej. Az összes bevételek 13.935.772.724,13 lej. A kiadások 10.106.163.190,88 lejt tesznek ki.

Egy nagyváradi bank tárgyalásai egy bukaresti pénzügyintéssel. Nagyváradról jelentik, hogy a nagyváradi Agrár takarékpénztár igazgatósága egy igen előkelő bukaresti pénzügyintéssel tárgyalásokat kezdett, melyeknek az a célja, hogy a bukaresti bankok és nagyváradi bank erdélyi érdekeltségeivel érdeklődésüket létesítsen.

Egy lippai kényszerregyezségi ügy epilógusa. Lippáról jelentik: Megírta az Uj Kelet, hogy a Weinberg testvérek lippai cég tagjait, akik kényszerregyezségi eljárás megindítása előtt árúikat elrejtették, a rendőrség letartóztatta. Az ügy pár nappal eselőtt került a lippai törvényszéknél tárgyalásra. A hitelezők nem fogadták el a felajánlott negyvenszázalékos kiegyezési kvótát, mire a bevallott tartozások és követelésekre vonatkozó adatok valódiságának bizonyítására kivett eskü után a Weinberg testvérek ötven százalékot ajánlottak fel a hitelezőknek. A felajánlott kvóta elfogadása ügyében a lippai törvényszék még nem hozott döntést.

A mai valutapiac

A mai valutapiacra erősen lanya irányzat uralkodott. A kínálat élénkségi gyenge kereslet fokozta, ami természetesen az ártolyamok lanyhulását vonta maga után. A következő árak alakultak ki: Osztrák korona 325-328, magyar korona 350-360, cseh korona 640-646, svájci frank 41-50, dollár 219-221,00, francia frank 12-40-12-50, font sterling 1000-1005, olasz lira 9-90-9-98.

Valutapiac augusztus 11-én:

Bakarest. Devizák: Páris 1225, Berlin —, London 997, Newyork 221-00, Róma 994, Zürich 42-00, Bécs 31-00, Prága 648, Budapest —.
Bakarest. Valuták: Napoleon 815-00, márká 54, leva 153, török lira 110, font sterling 990, francia frank 1225, svájci frank 42-00, olasz lira 990, drachma 390, dinár 265-00, dollár 218-00, lengyel márká 44-00, osztr. korona 32-25, magyar korona 28-00, cseh korona 655.

Zürich. Nyitás—Zárás: Berlin 125-00—128-75, Amsterdam 206³/₈—206-50, Newyork 529-50—529-50, London 2396-50—2410, Páris 2952-00—3010, Milano 2375-00—2395, Prága 1569-00—1500-00, Budapest 68-50—68-50, Belgrád 660-00—660-00, Bukarest 242-50—242-50, Vassó 103-50—103-50, Bécs 74-50—74-50.

A szatmári Sfatul Negustorese és a kolozsvári kereskedőgyűlés. Szatmárról jelentik: A Sfatul Negustorese szatmári választmánya tilést tartott, melyen azokat a határozatokat beszéltek meg, melyeket a szatmári kereskedők a rövidesen Kolozsvárra összehívandó országos kereskedőgyűlés elé fognak terjeszteni.

A nagyváradi Kereskedelmi Csarnok akciót indított a kereskedők víz- és csatornázási díjának leszállítására. Nagyváradról jelentik: A Kereskedelmi Csarnok beadványt intézett a nagyváradi vízvezetési és csatornázási tüzem igazgatóságához, melyben arra kéri, hogy az illetékhelyiségek utáni vízdíj és csatornázási díj megállapításának alapját sürgősen vegye revízió alá, hogy Nagyvárad kereskedői a fentemlített díjakkal oly arányban terheltesenek meg, mint a szomszéd városok kereskedői. A beadvány arra kéri az igazgatóságot, hogy ebben a kérdésben ankétot hívjon össze, melyen a kereskedelem képviselői kifejezhetik álláspontjukat.

SPORT

Vasárnapi eredmények

A Minizsi nagyarányú győzelme a Muresul felett. A Haggibbor veresége Csernovitzban

A nyár melege miatt a sportban a legnagyobb pangás állott be, amit legjobban bizonyít az, hogy Kolozsvárt megelégedtek a Sparta-Victoria programmal. A kolozsváriak érdeklődésének középpontjában a Haggibbor csernovitz szereplése állott, melyről azonban csak szűkszavú táviratok állanak rendelkezésünkre. E táviratokból megállapíthatjuk, hogy a Haggibbor csernovitzúrája csak félsikerrel járt, amennyiben szombati győzelmükkel szemben a kolozsváriak kétfőn 2:0 arányú vereséggel voltak kénytelenek bucsút venni a csernovitzaktól.

Meglepő a tegnapi eredmények között a marosvásárhelyi CFR nagyarányú veresége az országos bajnokságot folyt küzdelemben a bajnokaspiráns Kinizsitől.

Részletes eredmények:

Kolozsváron. Victoria—Sparta (Szamosújvár) 4:0 (2:0). Bíró Jakobi Ernő. A gólarány hű kifejezője a két csapat között feanálló klasszidifferenciának. A vendégek az első félidőben még tudtak valamiképp veszélyesek lenni, később azonban teljesen letörték és csak a szerencse mentette meg őket a nagyobb vereségtől. Legjobb emberük Batris, Hoffmann és Melich. Istvánffy (2), Matauch (1) és Disinszki rugták a gólokat.

Ezt megelőzően volt:
KMTE—Haggibbor ifj. 2:1 (0:0). Bíró Blumberg.

KAC—Victoria b. ifj. 2:2 (2:0).
Victoria—KKASE ifj. 2:1 (0:0), bajnoki.
KAC II.—Victoria II. 2:0 (0:0).

Sighisoara. Elite (Cluj)—CFR Sighisoara 1:1 (1:0). Bíró Bartos (NAC). Kemény küzdelem, a CFR Sighisoara szívosán védekezett. Az Elite gólját az első félidő 20. percében Davidovics I. lőtte. A mezőny legjobb emberei Stepper kapus és a Davidovics-fivérek voltak.

Nagyvárad. Törökvs—MSE 1:1 (0:0). Barátságos. Bíró dr. Morar.

A NAC-ot verő MSE csak eldöntetlen eredményt tudott kiesikarni a nagyváradi munkás-

csapattal szemben. A vezetést a T. szerzi meg, sőt azt meg is tartja az utolsó percig, amikor is egy tizenegyes révén sikerül az MSE-nak egyenlíteni.

Marosvásárhelyt nem volt program, mert a csapatok vidéken voltak elfoglalva.

Szatmár. Törökvs—TMTE (Temesvár) 3:1 (0:0). Bíró Nagy. A temesvári munkáscsapat, mely a tavaly ősszel olyan szép eredményeket ért el, teljesen letört.

Kőhalom. Lomási SC—CFR (Brassó) 2:0 (0:0).

Aradon a mikelakai Olimpia zászlószentelési ünnepélyével kapcsolatosan körmérkőzés volt, melyen az Olimpián kívül az AMTE, AAC és a Gloria CFR vettek részt. Az első nap eredménye: AMTE—AAC 2:1 (0:0), Gloria CFR—Olimpia 4:1 (1:0). A két győztes és a két vesztes ma játszik egymással.

Temesvár. Kinizsi—CFR Mures (Targumures) 9:0 (1:0). Bajnoki döntő az országos bajnokságot. Az eredmény meglepetése különösen az 1:0 és félidő után. A Kinizsiben játszott a fegyelmileg letiltott Schiller is, kinek büntetése már lejárt.

Makkabi—Haggibbor 2:0. A testvércsapatok találkozásáról csak szűkszavú táviratunk érkezett, amelyből még a félidő eredményét sem tudjuk megállapítani. A mérkőzés igen erős iramú volt, melynek során a Haggibbor három játékos (a távirat nem mondja, hogy kicsodák) megsérült és így a csapat nyolc emberrel volt kénytelen tovább játszani. A Haggibbor szép játéka megnyerte a csernovitzúri közönség rokonszenvét, amely többször szimpátiatüntetést is rendezett a kolozsváriak mellett. Nagyjából Haggibbor-főny mellett folyt a játék, de a csatárúor társátan mezzett és nem tudta kihasználni a helyzeteket. Bíró dr. Vojtzki, aki nem sokat ért a bíraskodáshoz.

TAC—Victoria mérkőzés lesz vasárnap? A sporttelep jövő vasárnap a Victoriáé, amely lépéseket tett abban az irányban, hogy a jóhírnevű Temesvári AC-t szerezzze meg ellenfelül. A mérkőzés ugyan még nincs végleg nyelbítettve, de remélhetőleg a megindult tárgyalások sikerrel fognak járni.

Szováta. A MSE és CFR Muresul közösen rendezett uszóversenyén csak a nagyváradi Törökvs uszói indultak a rendező egyesületekén kívül. Az egyébként nagysikerű versenynek, amelyet Mária királyné is végignézett, részletes eredményei a következők: 50 m. leánygyermekverseny: 1. Sturdza Florica, 2. Vatiann Ileana, 3. gróf Telesky Erzsike. 50 m. gyermekverseny: 1. Giliga MSE 2, Molnár, 3. Horváth. 100 m. főverseny 1. Schulmeister MSE, 2. Kozma CFR Mures, 3. Garzon MSE. 100 m. ifjúsági gyorsúszás: Feliceasz (N. Törökvs), 2. Csizsár I. MSE. 100 m. hátúszás: 1. Dovich Törökvs, 2. Fodor MSE. 100 m. mellúszás főverseny: 1. Farkas Törökvs, 2. Feliceasz Törökvs, 3. Nagy Elemér MSE. 400 m. főverseny a Medve-tó bajnokságáért: 1. Jean Jonescu CFR, 2. Csizsár I. MSE, 3. Pollák Törökvs. 50 m. eldobók részére: 1. Kozma CFRM, 2. Deák, 3. Hóka. 100 m. oldalúszás főverseny: 1. Schulmeister MSE, 2. Sugár MSE, 3. Gnädig MSE. 50 m. fúrdővendégek versenye: 1. Jean Jonescu. 2. Bachmann, 3. Sturdza. 50 m. vegyes staféta: 1. Törökvs, 2. MSE, 3. CFR Mures kombinált 50 m. hölgyverseny: Gróf Bethlen Adámné, 2. Sturdza Paulné, 3. Keade Magda. 200 m. gyorsúszás, ifjúsági: 1. Sugár MSE, 2. Hána MSE, 3. Nagy Elemér MSE. 50 m. hátúszás, ifj. 1. Csizsár MSE, 2. Lánzy Törökvs. A pótversenynyben: 1. MSE 38, 2. Törökvs 23, 3. CFR Mures 10 ponttal.

Budapesti eredmények

Az OTE országos atlétikai versenyének eredményei: 100 m. hep. 1. Kuranczy (KAOE) 2 m. előny 10-9 mp. 2. Winter (KAOE) 6 m. előny 10-9 mp. Magasugrás. 1. Magyar (MTK) 175 cm. Disakoszobás hep. 1. Bóza (FTC) 8 m. előny 40-45 m. Hármásugrás. 1. Ujfaluzyky (FTC) 13-16 m. Salydobás hep. 1. Ghillány (MAC) 230 cm. előny 13 m. 90 cm. 2. Forbáth (FTC) előny nélkül 13-78 m. Távollgrás hep. 1. Bosnyák (MAC) 60 cm. előny 695 cm. 300 m. síkfutás. 1. Kuranczy (KAOE) 35-4 mp. Országos rekor. 3000 m. síkfutás. 1. Belloni (MAC) 9 perc 26-2 mp. 4×100 staféta. 1. KAOE 43-6 mp. Gerelyvetés. 1. Csejthey (BEAC) 43 m. 30 cm. 15×400 m. staféta. 1. MAC 14 perc 6-5 mp. 2. FTC 3. MTE.

Rudolf Mosse 4013 Keleti szőnyegek

szővése eredeti perzsa és szmirna minőségben minden kívánt méretben. Szőnyegek művészi javítása.

"Vénus" szőnyegszőnygyár Cluj, str. Surda (Kis-n) 33

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

Indig Alfréd és Hevesi Piroska szonáta-koncertje a kolozsvári Magyar Színházban. Eddig előttünk ismeretlen oldaláról mutatkozott be a két kiváló muzsikusk. Ugy Indig Alfréd hegedűművészt, mint Hevesi Piroska zongoraművésznőt eddig csak mint szóló koncertjátékosokat ismerte a kolozsvári közönség. A vasárnapi koncert után kellemesen tapasztaltuk a két művészember páratlan sokoldalúságát. Indig játékát térfias meleg tónus és nemes vonókezelés, Hevesi játékát pedig energikus jézan felfogás jellemzi. A két művész tökéletesen megértette egymást és így tudásuk legjavát adták a hálás publikumnak. Műsorukat a kamarazene kincseiből Mozart, Beethoven és Brahms egy-egy szonátájából állították össze. Beethoven VII. szonátája, hatalmas dimenzióval és templomi komolyságával szinte szuggesztív módon nyugtázta le a hallgatót és különösen a beethoveni heroikus melankóliát jellemző „adagio” után percekig zuggott a tapsvihar. Műsor után a nagyszámu közönség percekig ünnepelte a két kiváló művészt.

(b. s.)

MOZGÓK MŰSORA

Select-Mozgó Kedd, aug. 12. Premier. Az asszony és az órdög. Szentimentális drámai allegoria, 6 felvonásban. De Artuiffo regénye után. Főszerepben Francesca Bertini.

Értesítés.

A helybeli szentegylethez tartozó, bár nem itt lakó tagjait is ezután értesítjük, hogy minden kellemetlenség elkerülendő legyen.

Netalán, ha egy בר מינין ליידי ide hoznak, az szigorúan az orth. ritus szerint legyen elkészítve, mert az itteni szentegylet hiven ragaszkodik az ősi tradíciókhoz.

Továbbá, mivel az itteni בית הדין-ban lévő sírok és kövek legnagyobb része dűlőfélben van s hogy azok egészen felismerhetetlenné ne váljanak, sürgős helyreállításra és renoválásra volna szükség. Anyagi erőnk erre igen csekély. Kérjük mindazoknak támogatását, akik hozzátartozóik részére בר מינין és מצבות akarják helyreállítani. Pénzküldemények és levelek alulírott címre intézendők:

Clodul-mare 5684 Áv hó 6-napján. A Chevra-Kadisha Kúriatoriuma.

Gersch Kálmán
jegyző

Léb Miksa
gondnok

Ha művészi kiváló
a butort, zongorát
Marosvásárhelyre
SZÉKELY ÉS RÉTI
Sajátosok furatásukra gleteiket legolcsóbban itt szereshetik

NAGYBAN gyermekjátékokat, kötött- és díszműarukat legjobban KICSIBEN
Eisenstädter Fülöp és Társa cégnél vásárol Cluj,
Strada Regina Maria 18.
Gyermekkoosik és kofferárak teljes kiárúsítása

299/1924.

Árverési hirdetés.

A helybeli orth. izr. hitk. a Zárda-u. 2., valamint a Teleky-utca 29. sz. és Kolozsvári-utca 40. sz. a. helyiségekben gyakorolható tolltépő jogot 1924 szeptember 1-től számított egy, esetleg három évre a hitközség tanácsstermben 1924 augusztus 17-én d. u. 5-órákor tartandó árverésen bérbeadja.

A bérletre vonatkozóan zárt ajánlatok is beadhatók, legkésőbb 1924 augusztus 17-én d. u. 5-óráig, illetve a nyilvános árverés kezdetéig.

Az árverési feltételek a hitközségi irodában megtehatók.

Oradea-Mare, 1924 augusztus 7.

Nussbaum Sámuel
hitk. elnök

Concurs

Die unterfertigte orth. izr. Kultusgemeinde sucht für ihrem Haupttempel zum sofortigen Eintritt einen vorzüglichen, musikalisch äusserst gebildeten, streng religiösen Oberkantor, eventuell für die nächsten ימים טובים und im entsprechendem Falle auch für weiterer stündigen Anstellung einen tüchtigen בעל תורה der Fähigkeit besitzt in einen Tempel von grossem Umfange einen Oberkantor zu vertreten.

Gehalt laut Vereinbarung. Reisespesen werden nur den berufenen vergütet.

Die mit Zeugnissabschriften zu versehenen Offerte sind zu richten an Vorstand der orth. izr. Kultusgemeinde in SATU-MARE, Transsylvania.

Pályázati hirdetés.

A Caransebesi Izraelita Hitközség a megüresedett rabbi állásra ezennel pályázatot hirdet.

A pályázótól megkívántatik rabbi oklevél és a lelkesi teendőkhöz kívül a helybeli iskolákban a hitoktatást is el kell látnia.

Pályázati haráridő 1924. augusztus 20. Javaldalmazás megállapodás szerint.

A próbaszónoklatra meghívottak utiköltségei megtérítettek.

Caransebes, 1924. július 1.

Az elnökség.

LÁDAGYÁR
Mindennemű ládákat és fadobozokat össze-szegezett és szétszedett részekben megrendelésre azonnal készít és hár-nova szállít a legolcsóbb áron
Sajócs és Lebóvits fakereskedés és ládagyár
Cluj, Strada Cernăuți (volt Kajántól-ut) 1 sz.

ÉTTEREM
Strada Bucurestben Strada Belvedere 6 Grand kávéház háta mögött megnyilt Belvedere 6
ORTH. KOSÉR
Értesítjük a p. t. közönséget, hogy az ujonnan megnyilt vendéglőnk a legmodernebb stílus szerint és jó konyhával vezetjük. Kérjük a nagyérdemű közönség pártfogását, a Tulajdonosok

Kiváló minőségű, kellemes és üdítő
tordai sör
Gyár: Turda, telefon 5. Főraktár: Cluj, telef. 394

ZONGORA OCASSIÓ Kitéző hangu rövid, keresztthuros zongorák, pianinók már 25,000 lejtől kaphatók. Alkalmi vétel. STERNBERG Oradea-Mare Piata Unirei 2.

Az „UJ KELET” könyvosztálya

Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

Egyszáz lej értékű könyvet kap ingyen az Uj Kelet minden előfizetője és olvasója, aki az alábbi csoportot megrendeli:

I. csoport:

- Sch. Alejchem: Leégett nemesek (Kötve. Novellás könyv)
- Ujvári: Bosszuálló Isten (Regény)
- Goldschmidt: Egy zsidósora (Amatőr példány. 3 kötetes regény)
- Gizskalay: Titok. (Egyfelv. dráma)
- Agnon: Es a meggörbedt kiegyenesedik. (Regény)
- Nordau: Dr. Kohn. (4 felv. dráma)
- Biró Lajos: A zsidók utja. (Tanulmány)
- Gizskalay: Támár. (Amatőrpéldány. Bibliai regény)

Ezt a hatszáz lejes sorozatot ötszáz lejért (és portó) szállítjuk előfizetőinknek és olvasóinknak a pénz előzetes beküldése mellett vagy utánvétellel

★

Nyolcvan lej értékű könyvet kap ingyen az Uj Kelet minden előfizetője és olvasója, aki az alábbi csoportot megrendeli:

II. csoport:

- Sch. Alejchem: Leégett nemesek. (Füzve. Novellás könyv)
- Grotto: Zsidó renaissance. (Kötve. Tanulmány)
- Goldschmidt: Egy zsidósora. (3 kötetes regény)
- Gorion: József és testvérei. (Bibliai regény)
- Kaczér: Golem ember akar lenni. (Drámai szimbólum)
- Gizskalay: Támár. (Bibliai regény)
- Sombart: A zsidók jövője. (Tanulm.)
- Paneth: Utazásom a Szentföldön. (Utleírás)

Ezt a 880 lejes sorozatot háromszáz lejért (és portó) szállítjuk előfizetőinknek és olvasóinknak a pénz előzetes beküldése mellett vagy utánvétellel.

★

Hármint lejt értékű könyvet kap ingyen az UJ KELET minden előfizetője és olvasója, aki az alábbi csoportot megrendeli:

III. csoport (ifjúsági könyvek):

- Dr. Bai: Zengő hárfá.
- Nordau: Mesék.
- Kabbalisták és Csodatevők.
- Paneth: Utazásom a Szentföldön.
- Konrad: Football ABC.
- Sch. Alejchem: A 13. Robinzon.

Ezt a 130 lejes sorozatot száz lejért (és portó) szállítjuk előfizetőinknek és olvasóinknak a pénz előzetes beküldése mellett vagy utánvétellel.

★

Husz lej értékű könyvet kap ingyen az Uj Kelet minden előfizetője és olvasója, aki az alábbi csoportot megrendeli:

IV. csoport (cionista tanulmányok):

- Sokolov: Uj zsidó.
- Gorelik: Cion és Golus.
- Pinsker: Antoemantipatio.
- Dr. Marton: A zsidó nemzet Erdélyben.
- Mairovits: Tora és cionizmus.
- Dr. Blank: Mit akar a cionizmus.
- Goldmann: A zsidó nemzet követelesei.

Ezt a 90 lejes sorozatot hetven lejért (és portó) szállítjuk előfizetőinknek és olvasóinknak a pénz előzetes beküldése mellett vagy utánvétellel.

Kisérje figyelemmel további sorozatainkat!

APRÓHIRDETÉSEK

Magyarországon egy szö. — vastag betűvel 6. — lej. Leg-
kelebb apróhirdetés 30 lej. Alláskeresőknek 30% kedvezmény

A marosvásárhelyi izr. hitközség a nagy ünnepekre egy jóhangú **עזריאל** és egy **מוסקא** előadkozót keres. 7605

Egy vagy két négy középiskolát végzett erősebb fiút tanulónak felvesz Farkas Ernő bőrnagykereskedés. 7609

Fűszer- és vegyeskereskedés italmeréssel és trafikál, lakással azonnal kiadó. Évi bér egy évre előre fizetendő. Ertekezhetni d. e. 10—12 óráig a Kadima-nyomdában.

Könyvszükségletét az Uj Kelet könyvosztályánál fedezze! Bárhol megjelent könyvek beszerzését vállaljuk.

Veszek nyers borkövet és préselt seprőt kisebb és nagyobb mennyiségben. Altman Samuel, Oradea-Mare, Sirul Cerbilor 28. 7469

Tanárt keresek, perfekt román, ki pótvizsgára előkészít. Címét a kiadóba kérek. 7633

Masamódnót önállóan dolgozó felvesz Sándorné kalapüzlete Cluj, Strada Memorandului 6. 7634

500 hektoliter fajbor sürgősen eladó. Oradea-Mare, Szőlős-utca 22. Buzásnál. 7630

Bőrszakmában képzett fiatal izr. vallású zegéd állást keres azonnali belépésre. Cím: Rubinstein Zsiga, Sigetul-Marmatiei, Dragos voda No 15. 7629

Keresünk mezőgazdasági szeszgyárunkba gépezést is értő gyakorlott szeszfőzőt. Ajánlatok Léb testvérek Andrásfalva, posta Hasfaluaúntézendők.

Keresek orth. kóser főzésben perfekt fiatal nőt, aki egy kicsi háztartás önálló vezetését vállalja. Cím a kiadóban.

Házvezetőnek, intelligens, középkori izr. nőt keres azonnala egyedülálló kereskedő. Csak oly nő ajánlatára reflektálok, ki a házvezetés és főzés lelkiismeretes elvégzésére vállalkozik. Ajánlatokat az igények feltüntetésével kérek. Pontos cím e lap kiadójában átvehető. 7616

31 éves zsidó főtisztviselő benőstülne uri családnak, hol egzisztenciáját biztosíthatná. Megkereséseket „Agilis” jellegre a Llyod Expresshez, Str. Memorandului 24 kérek.

Perzsa és szmirna szőnyeg jutányos áron kapható és megrendelhető bármily méretben a

Covoara-
nál Cluj, Strada Londrei (Hosszu-utca) 26. Kérjen ajánlatot. 1670

F. évi november 1-én belépésre keres egy jó izr. 30—40 éves szakácsnőt, havi 600 lej fizetéssel, Mózés Jakab, Hoghiz, (Olt-hévíz). 7631

Schadchen, vagy más érdeklődők, kik jobb válásos házakban — esetleg Csehszlovákiából — bejáratosak, kérem közöljék címüket; egy intell., jó-megjelenésű, zsidóban is tanult, érettségizett, önálló fiatal kereskedő részére. „Modern 26” jelige alatt a kiadóhivatalba. 7624

250.000 lej tőkével rentabilis vállalatnál abszolút mérlegképes főkönyvelő és irodavezető, ki általános kereskedelmi szakismerettel egyszersmint önálló magyar, német, román levelező is, vezető állást keres. Megkereséseket „Szombat megtartásával” a kiadóhivatal továbbítja. 7626

Zongora (rövid) béreadó. Cluj, Calea Regale Ferdinand 78.

A Temesvári Műmalom R.-T.

mindenkinek ajánlja Tészta- és Konzervgyárának

elsőrendű **M.M.** készítményeit
Kaphatók minden nagyobb fűszerüzletben

Ne engedje magát

a dátummal megteveszteni!

★
A legtöbb lap egy-két nappal előrekelte az ujságot. — Az

UJ KELET
homlokán azonban a megjelenési nap becsületes dátuma van!

★
A legfrissebb híreket vidéken is csak az UJ KELET-ben olvashatja

A kolozsvári

CZELL

sörfőződe
világos

„URSUS”

söre

a közönség
legkedveltebb itala

MODE DE PARIS

szücs és szőrme-
áruház CLUJ

Piața Unirei 12.

Telefon: 768.

Távírat cím:

„Modepelz”

Szücs és Szőrme-kereskedők figyelmébe!

Angro
osztály:
Cal. Victoriei 2.
Telefon 724. szám.
Fiók: Timisoara, Szent-
györgy-tér 1. Tel. 2301.
Fiók: Alba-Iulia, Calea
Regele Ferdinand 4.

Rádó No 1329

Első Erdélyi Reszli Ekszer Gyár

Cluj, Calea Regale Ferdinand 10. szám

Telefon Interurbus 2-13 * Szürgönyei Jevane, Cluj

Ékszer-áruháza, nagykereskedés

Fogószál arany * Arany, ezüst és
de farrasztó „ * platina-beváltások

Kienle és Schwarzvöldi órákban, valamint kincsek,
tárgyakban nagy lerakal.

Ősek viszontelérési ténak!

Hirdessen az Uj Keletben!

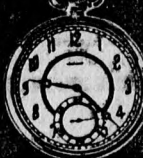
Betonkeverőgépek

valamint az összes cementipari gépek, u. m. cementtöcserepek, betontéglák, türeges betonblokkok, cementterazzo, granitoid, járdalapok gyártására kézi és erőhajtásra berendezve, formák, betoncsövek, kutgyűrűk, lépcső és egyéb építési anyagok gyártására. Teljes asbestcementpalagyári berendezések, 1-a cementfestékek stb. stb. raktárról azonnal szállíthatók.

MODERNA

Építőipari Gépek és Radiátor Rt.
Brasov, Kis ucca 12.

Árlapok és költségvetések díjmentesen!
Mielőtt cementipari gépeket vásárol, kérjük raktárunk megtekintését

Lingines

7 GRANDS PRIX

1. pontosabb ora

„ASTRA”

Prima Fabrică Română de Vagoane și Motoare S. A.

Vezirigazgatóság: Bucuresti, Str. Lascar Catargiu 11. Sürgöncim: Vagonastra Bucuresti. Levélcím: Postafiók 136.

Autobuszok közötti használatra, fürdőtelepek részére, városok közötti forgalomra. — Üzemterveket, rentabilitási számításokat készítenek és díjmentesen készítenek. Teherautomobilok kardan vagy lánchajtással, három és fél tonna hasznos teherbírással. Tartányautomobilok benzín, olaj és petróleum szálkítására. Úrtartalom 3550 liter. Tízoltóautomobilok városi tűzoltóságok részére. Öntözőautomobilok városok részére, 5 m. átlagos öntözésszélességgel. Precíziós esztergapadok Withworth, vagy méter méteres csavarmentek vágására berendezve. Csucstávolság 1000—1200—1600 és 2500 mm. Excenterpresek kilengés 30 mm. Nyomóerő 8 tonna. Elektromos gépcsoportok 35 Kw, 110 vagy 220 Volt táplál 150 db 25 gyertyafényű körtét. Benzinmotorok 6, 14, 45, 60 és 90 HP. Furógépek 15 és 35 mm átm.

Gyártmányaink eredeti gyári áron beszerezhetők az alábbi bizományi raktárakból

ARAD: Intre prindere de Maşini și Automobile Strada Alexandri No. 6.

BRASOV: „Silvania” Műszaki vállalat, Str. Spitalului 64.

CLUJ: Blaga Emil, Műszaki Vállalat, Piața Stefan cel Mare 3.

LUGOJ: Schwäbische Zentralbank Filiale Lugoj.

MEDIAȘ: Maschinenabteilung der S. S. Landwirtschaftsverein.

ORADEA-MARE: „Economia” Kereskedelmi és Ipari R. T., Piața Mihai Viteazul No. 1.

SATMAR: Printz Testvérek Vasöntöde és Gépgyár.

SIBIU: Maschinenabteilung der S. S. Landwirtschaftsverein.

SIGHISOARA: Maschinenabteilung der S. S. Landwirtschaftsverein.

TARGU-MUREȘ: Biro E. dipl. gépészmérnök műsz. vállalat, Str. Ștefan Voda No. 1/a.

TIMISOARA: Schwäbischer Landwirtschaftsverein.

Cserébogárkorongokat minden méretben szállít Grossmann Jenő Nagyvárad Baross-utca 10. szám. — Sürgöncim: Grossmasin. — Telefonszám: 2—86

Kadima Nyomda- és Kiadóvállalat R.-T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop (volt Brassay-utca) 10 szám.